

Personality in felids: A review

Auteurs: Marieke Cassia Gartner & Alexander Weiss
Applied Animal Behaviour Science (2013)

Samengevat door Yvon Sweere

Introductie

Persoonlijkheid heeft bij zowel mens als dier invloed op gedrag, coping en welzijn. Daarnaast speelt het bij dieren ook een rol in conservatie, herintroductiepogingen en voortplantingssucces. Het onderzoek naar persoonlijkheid bij dieren is de laatste jaren enorm toegenomen; vooral bij apen (210 studies). Studies bij honden zijn ook groeiende (51 studies), zeker in vergelijking tot de kat waar nog slechts 20 studies zijn gedaan (gedomesticeerde kat (n=17), luipaard (N=2), cheeta (N=1) en tijger (N=1)). Het doel van dit onderzoek is een overzicht te geven van de studies die gedaan zijn met betrekking tot de persoonlijkheid van katten.

Methode

De auteurs hebben een literatuurstudie uitgevoerd op bovengenoemde 20 studies en vervolgens de betrouwbaarheid en validiteit van de studies beoordeeld. (Noot van Yvon: Betrouwbaarheid gaat over consistentie: als het onderzoek herhaald zou worden, komt er dan iedere keer hetzelfde uit? Validiteit heeft betrekking op hoe goed een meetinstrument datgene meet wat het beoogt te meten.)

In persoonlijkheidsonderzoek worden verschillende termen gehanteerd, zoals persoonlijkheid, temperament en copingstijl. In het algemeen wordt daar dezelfde betekenis aan gegeven: gedragingen die relatief consistent zijn in tijd en context. Ook worden er verschillende methoden gebruikt om persoonlijkheid te beoordelen, hierdoor is het mogelijk dat in een studie de eigenschap 'sociaal' niet hetzelfde is als de eigenschap 'sociaal' in een andere studie. Daarom zijn de studies in dit onderzoek niet gegroepeerd op basis van het label wat gebruikt is, maar op basis van beschrijvende karakteristieken.

Resultaten

In de onderzochte studies zijn veel persoonlijkheidstrekken bij katten gemeten zoals actief, nieuwsgierig, stoutmoedig, prikkelbaar, extravert, dominant, sociaal, vriendelijk, welgevallig, neurotisch, gespannen, angstig, timide, ruw en agressief.

De studies hebben verschillende meetmethoden gebruikt; sommige hebben gebruik gemaakt van vragenlijsten of observaties, anderen van gedragstesten zoals een nieuw object of een onbekende persoon. Ook varieerde het onderzoeksdoel van de studies, van stressvermindering tot welzijnsverbetering, verhoging van adopteerbaarheid, begrijpen van individuele verschillen, dominantie en mens-kat-interacties.

De katten zijn bestudeerd in vier verschillende omgevingen: laboratoria, huiselijke omgevingen, dierentuinen en vrije natuur. Het is onbekend of de omgeving een rol speelt maar het is een mogelijke verklaring voor de variantie in de resultaten, aangezien persoonlijkheid niet volledig genetisch is.

Dierentuindieren waren allemaal intact, de gedomesticeerde katten waren deels intact, deels gecastreerd. Het ras van de gedomesticeerde katten is in veel studies niet gespecificeerd, of bestond uit Europese kortharen.

Slechts 60% van de studies rapporteert enige vorm van betrouwbaarheid en slecht 55% van de studies heeft de validiteit gemeten. De 'overall' validiteit was het sterkst voor de persoonlijkheidsdimensies Sociaal, Dominant, Nieuwsgierig en Actief. Daarna volgde in aflopende volgorde Agressief, Kalm, Timide en Prikkelbaar.

Om uit te zoeken of de vier studies met wilde katten de resultaten beïnvloedden, werd er een onderscheid gemaakt tussen wilde en gedomesticeerde katten. Bij de wilde katten zijn Actief,

Nieuwsgierig en Timide de meeste gemeten persoonlijkheidsdimensies, voor gedomesticeerde katten zijn dat Nieuwsgierig, Dominant en Sociaal. Alleen Nieuwsgierigheid is bij beide gemeten.

Discussie

De onderzochte studies hebben meerdere beperkingen waaronder de kleine aantallen onderzochte katten. Ook waren de onderzochte katten redelijk jong, zijn er geen raskatten meegenomen in de studies en is er niet gekeken naar verschillen tussen intacte en gecastreerde katten. Het onderzoek naar persoonlijkheid kan gevolgen hebben voor de conservatie van soorten; zo blijken voorzichtige vossen in een herintroductieprogramma succesvoller dan brutale vossen. Persoonlijkheid kan ook een rol spelen in diermanagement; solitaire, prikkelbare agressieve aapjes blijken bijvoorbeeld meer abnormaal gedrag te vertonen als er veel bezoekers zijn. En luipaarden die beoordeeld werden als angstig/gespannen blijken een verhoogde cortisol-concentratie in hun ontlasting te hebben. Persoonlijkheid heeft dus invloed op de gezondheid en het welzijn.

Conclusie

Hoewel er een toename van persoonlijkheidsonderzoek is, is er veel meer onderzoek nodig, met slechts 20 gepubliceerde studies, waarvan 17 gericht op de huiskat. Het persoonlijkheidsonderzoek is afkomstig uit verschillende disciplines, en wordt vaak uitgevoerd met verschillende methoden, met uiteenlopende doelen. Ook is er geen consensus over de terminologie. Dit artikel evalueert het gepubliceerde onderzoek naar persoonlijkheid bij katten. Slechts 60 % van de studies rapporteert betrouwbaarheid en slechts 55% van de studies heeft de validiteit beoordeeld. De persoonlijkheidsdimensies met de hoogste validiteit voor alle soorten waren Sociaal, Dominant en Nieuwsgierig.

Noot van Yvon

In het artikel staat helaas geen beschrijving van de persoonlijkheidsdimensies. Wel staat er beschreven hoe de dimensies zijn onderzocht. Voor de dimensies Nieuwsgierig, Dominant en Sociaal is dat als volgt:

Nieuwsgierig

gedragsobservatie: tijd tot naderen
gedragsobservatie: spel
gedragstest: reactie op nieuw object

Sociaal

gedragsobservatie: naderen van mensen
gedragstest: reactie op vreemde
gedragstest: reactie op bekende
gedragstest: reactie op nieuw object
gedragsobservatie: sociaal gedrag

Dominant

gedragstest: reactie op nieuw object
gedragsobservatie: proactief reageren, rangorde en reproductief succes
gedragsobservatie: offensief dreigen